

УДК 37.07:005.95]:37.091.12:005.963

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-5\(194\)-41-46](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-5(194)-41-46)

Білик Надія

ORCID iD <http://orcid.org/orcid.org/0000-0003-2344-5347>

Любченко Надія

ORCID iD <http://orcid.org/orcid.org/0000-0002-4247-340X>

ПЕДАГОГІЧНИЙ КОУЧИНГ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

- A** Розкрито сутність педагогічного коучингу як технології професійного розвитку особистості в системі підвищення кваліфікації, а саме як продуктивного та раціонального засобу організації навчання в чинній системі. Розглянуто нове поняття від етимологічного аналізу до нових значень, що закріпилися у сфері освіти. Обґрунтовано, що педагогічний коучинг повинен посісти гідне місце серед інших інноваційних технологій як ефективний засіб підвищення мотивації і, як наслідок, свідомого навчання на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Закцентовано увагу на розвиток коучингової компетентності педагога у міжконтинентальний період. Коучингову технологію розглянуто в якості інноваційного засобу розвитку самоосвітньої та професійної компетентності педагогічних працівників. Окреслено типовий алгоритм, принципи і методи реалізації коучингової технології. Визначено переваги організації професійної підготовки фахівців у системі підвищення кваліфікації на основі коучингової технології.

Ключові слова: коучинг; педагогічний коучинг; коучингова компетентність; коучинговий підхід; технологія професійного розвитку особистості; педагог-коуч

- S** *Bilyk Nadiia, Liubchenko Nadiia. Pedagogical coaching as a technology of professional development of personality in the system of further training.*

The article deals with the essence of pedagogical coaching as a technology of professional development of personality in the system of advanced training, namely as a productive and rational means of organizing training in the current system. A new concept from etymological analysis to new meanings that have become entrenched in the field of education is considered. It is substantiated that pedagogical coaching should take a worthy place among other innovative technologies as an effective means of increasing motivation and, as a consequence, conscious training in further training courses for teachers. Emphasis is placed on the development of coaching competence of the teacher in the intertest period. Coaching technology is considered as an innovative means of developing self-educational and professional competence of teachers. The typical algorithm and principles and methods of realization of coaching technology are outlined. The advantages of the organization of professional training of specialists in the system of further training on the basis of coaching technology are determined.

Key words: coaching; pedagogical coaching; coaching competence; coaching approach; technology of professional development of personality; teacher-coach

Білик Надія Іванівна, докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Bilyk Nadiia, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

E-mail: bilyk@poippo.pl.ua

Любченко Надія Василівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри менеджменту освіти та права, Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна

Liubchenko Nadiia, PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Education and Law Management, State Institution of Higher Education «University of Educational Management» National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

E-mail: nadiya-lub@ukr.net

Актуальність проблеми. Одним із інноваційних підходів професійного розвитку вчителя є коучинговий, який, на наш погляд, відповідає сучасним вимогам української освіти. Необхідність запровадження педагогічного коучингу як технології в закладах післядипломної педагогічної освіти викликана такими обставинами: складністю завдань, які стоять нині перед педагогічними працівниками закладів післядипломної педагогічної освіти; динамічністю й різноманітністю завдань, які неможливо розв'язати традиційними способами; високою конкуренцією на ринку освітніх послуг між різними закладами освіти, що потребують створення нових освітніх програм, зміни контексту навчального матеріалу, підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Аналіз попередніх публікацій. Провідні західні вчені-теоретики і практики (М. Аткинсон, Т. Голві, А. Браун, М. Дауні, Дж. Джеймсон, К. Дуглас, М. Емітер, С. Кові, К. Колет, Л. Уїтворт, Дж. Уїтмор, Р. Хадсон та ін.) обґрунтували науково-теоретичні засади використання коучингу як чинника розкриття потенціалу особистості в різноманітних галузях суспільного життя – спорті, бізнесі, менеджменті, освіті, психології тощо.

Низка дослідників дотримується думки, що коучинг – це ефективна технологія формування самоосвітньої компетентності студента (Н. Горук [8]); надання освітніх послуг (М. Коновальчук [9]); інноваційна технологія професійної підготовки фахівців (Г. Кузан, Н. Гордієнко [10]); педагогічна технологія студентоцентричного навчання (Г. Поберезська [14]) тощо.

У науково-педагогічній літературі зустрічаємо низку публікацій про: філософію педагогічного коучингу (І. Голіяд, Т. Чернова [7]); педагогічний коучинг як технологію професійного розвитку керівника позашкільної освіти (О. Відлацька [5]); педагогічний коучинг у діяльності вчителя в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» (О. Петренко [13]); педагогічний коучинг як інноваційну технологію науково-методичного супроводу професійно-особистісного розвитку вчителя в системі післядипломної освіти (В. Сидоренко [16]), педагогічний коучинг у підготовці студентів-психологів (Ю. Сурмяк, Л. Кудрик [18]); педагогічний коучинг у сучасному освітньому закладі (А. Фарина, Г. Єрко, О. Галан, І. Ковальчук, О. Казмірчук, О. Курчаба [21]); педагогічний коучинг у розвитку управлінської компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів (Т. Чернова [23]).

Однак поза увагою науковців є проблема професійного розвитку особистості в системі підвищення кваліфікації на засадах педагогічного коучингу. У науково-методичній літературі не досить повно визначено істотні характеристики професійного розвитку педагогічних працівників у міжтестастійний період, замало описано психолого-педагогічні засоби розвитку їхньої професійної компетентності.

Метою статті є застосування педагогічного коучингу як технології професійного розвитку слухачів

курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, забезпечення на цій основі їхньої конкурентоспроможності відповідно до найкращих вітчизняних традицій.

Викладення основного матеріалу. Поряд із розмаїттям означених та інших трактувань коучингу важливим орієнтиром для розуміння його сутності вважаємо інтегроване консолідоване визначення Міжнародної Федерації Коучингу (International Coach Federation – ICF), яка відіграє провідну роль у розробленні теорії та практики цього феномену. В її базовому документі – «Етичному кодексі коучингу» – він визначається як збудований за принципами партнерства процес, що стимулює мислення і творчість особи та надихає її на максимальне розкриття особистісного і професійного потенціалу. Процес коучингу передбачає постійні професійні взаємини, які допомагають досягати значущих результатів у кар'єрі, особистому і громадському житті, поглиблювати знання, покращувати особистісний коефіцієнт корисної дії та підвищувати якість життя загалом [24].

Висвітлюючи феномен коучингу з різних позицій теорії і практики педагогіки, українські автори не завжди виражують його стрижневі засади і концептуальні основи. При цьому поширені твердження на кшталт того, що коучинг «перекочував в освіту з бізнесу і менеджменту», або його розуміння (чи ототожнення) з освітньою технологією. Насправді західні фахівці налічують близько десяти базових різновидів коучингу: коучинг лідерства (супровід і мотивація працівників); лайф-коучинг (планування життя, досягнення особистих цілей); кар'єрний або професійний коучинг (охоплює процес від пошуку роботи до визначення цілей і планування шляхів їхнього досягнення); адміністративний коучинг; бізнес-коучинг; коучинг спорту; сімейний коучинг; коучинг особистої ефективності тощо. Із-поміж них як окремий різновид виокремлюється освітній коучинг («educoaching»), який активно застосовується не лише у вищій школі, а й освіті дорослих, неформальному навчанні, в системі професійної перепідготовки на підприємствах та підвищенні кваліфікації за різними освітніми програмами тощо [15, с. 10].

У свою чергу Т. Боровою визначено основні принципи освітнього коучингу: гуманістичний, безперервної освіти, партнерства, оптимістичний погляд на людину, принцип унікальності людини, принцип адаптивності, принцип постійного підвищення компетенції, принцип моніторингу, принцип кооперації, принцип спільного прогнозування подальшого розвитку за аналізом результату та принцип відкритості [4, с. 14].

Формування коучингової компетентності педагогічних працівників гальмується відсутністю науково-обґрунтованої методичної системи узгодження цілей, змісту, методів, форм, технологій і засобів їхнього професійно-педагогічного вдосконалення, самовдосконалення і саморозвитку в міжтестастійний період. Така ситуація призводить до

недостатньої сформованості в учнів інноваційних знань і здатностей для вирішення конкретних навчальних завдань. Це негативно позначається на якості педагогічної діяльності працівників закладу освіти та розкритті потенціалу суб'єкта освітнього процесу.

Отже, спостерігається зародження ери коучингу (англ. to coach – тренувати, навчати, спрямовувати, підказувати, наділяти фактами), а також широке використання таких термінів: коуч (англ. coach) – тренер, наставник; коучинг (англ. coaching) – тренування, репетиторство, підготовка, і чимало осіб уже починають це розуміти).

Сутність коучингу полягає не стільки в тому, як це робиться, скільки в тому, що саме робиться. Успішність коучингу зумовлена взаємною підтримкою коуча та його підопічним, а також засобами і стилем спілкування, що ними використовується.

О. Нежинська, В. Тименко підкреслюють, що особливість міждисциплінарного характеру коучингу полягає в тому, що, запозичивши чимало ідей з філософії, психології, інших галузей знань, він «перенаправив» їх у сфери бізнесу, менеджменту, управління, освіти тощо. Тому існує тенденція ототожнення понять «коуч», «тренер», «консультант», «експерт», навіть «психолог» і «терапевт» тощо. Утім науковці застерігають від такого підходу, демонструючи їхні відмінності [11, с. 12].

За Т. Степикіною, високопрофесійний учитель-коуч – це людина освічена, з достатнім життєвим досвідом, емоційно компетентна. Її вирізняють здатність до самоорганізації, лідерські якості, вміння мотивувати учнів, вселяючи в нього впевненість і готовність до реалізації планів. Учителі, котрі володіють навичками коучингу, дійсно змінюють життя учнів на краще [17, с. 89].

Крім того, факти, що засвоюються учнем, походять від нього самого, а не від коуча-вчителя, роль якого лише стимулювати пізнавальну діяльність учня. Тому, безумовно, кінцевою метою процесу коучингу є підвищення ефективності виконання навчального завдання.

І. Голіяд, Т. Чернова [6] вдало розкрили важливість формування та розвитку коучингової компетентності, особливостей коучингового підходу у професійній діяльності педагога та розкритті потенціалу учня освітнього закладу, а також конкретизували поняття «педагогічний коучинг», «коучингова компетентність», «суб'єкт освітнього процесу», «коучингові компетенції».

С. Хмельницька, розглядаючи коучинг як сучасну технологію підвищення ефективності навчального процесу, стверджує, що важливими умовами формування особистості вихованця у процесі застосування технології коучингу є професійна компетентність викладача і свідоме, мотивоване, відповідальне ставлення студента. Ця особистісно-орієнтована технологія сприяє формуванню самоосвітньої компетентності особистості, оскільки тренує здатність ефективно діяти і навчатися, усвідомлювати відповідальність, розвиває навички самостійної пізнаваль-

ної діяльності, самоуправління і ефективного менеджменту траєкторії власного індивідуального розвитку [22, с. 318].

Саме коучинг-технології дають змогу перетворити звичайне навчання на цікавий, творчий процес, спроможний не лише задовольнити будь-які потреби сучасних учнів, а й повною мірою розкрити творчий потенціал кожної особистості, яка бере участь в освітньому процесі.

У цьому напрямі В. Ушмаровою розроблено й апробовано методику повного циклу коучингу як інноваційної технології формування готовності вчителів початкової школи до роботи з обдарованими учнями на етапі післядипломної педагогічної освіти, створено програму індивідуальних і групових коуч-сесій, авторські анкети для моніторингу результатів коуч-сесії, започаткували діяльність Школи коучів. За результатами моніторингу використання методики повного циклу коучингу в підготовці вчителів початкової школи до роботи з обдарованими учнями сприяє усвідомленню вчителями своїх професійних і особистих переваг, сильних сторін; визначенню індивідуальних мотивувальних факторів для підвищення ефективності роботи з обдарованими учнями; підвищенню персональної задоволеності навчально-виховною, розвивальною, дослідницькою та інноваційною роботою; чіткішому усвідомленню цілей і завдань, які постають перед учителями щодо роботи з обдарованими учнями; виробленню ефективніших рішень у роботі з обдарованими учнями; пошуку та ефективному використанню нових незадіяних ресурсів тощо [20, с. 246].

Педагогічний коучинг – одна з ефективних технологій впровадження Концепції «Нова українська школа» [12], позаяк у коучингових технологіях основою є педагог-коуч і учень, які спільно визначають цілі й методи їх досягнення, відповідають за результати дій, що сприяє вдосконаленню навчальної діяльності. Вважаємо, що впровадження технологій педагогічного коучингу сприятиме забезпеченню ефективності всіх видів навчальної діяльності, а саме: групової роботи, рольових ігор, експерименту, спостереження, проєктів тощо.

За В. Сидоренком, основними завданнями реалізації педагогічного коучингу в системі післядипломної освіти є:

- створити єдиний диференційований акмеологічний освітній простір для неперервного розвитку педагогічної майстерності вчителя за індивідуальними освітніми траєкторіями для забезпечення мобільності, конкурентоздатності педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації та гнучкості їх підготовки, ураховуючи швидкозмінні вимоги національного та міжнародного ринків праці;

- забезпечити інноваційний науково-методичний, психологопедагогічний, інформаційно-комунікаційний супровід, висококваліфіковані індивідуальні тренування педагогічних працівників для неперервного розвитку їх педагогічної майстерності, мобілізації потенційних вnut-

рішніх ресурсів, суб'єктивної творчої активності, вироблення педагогічної дії нової якості;

- упровадити в систему курсової і післякурсвої підготовки педагогічних працівників як єдиного міжетапного циклу диференційовані, багатоваріантні, диверсифіковані за профілем програми, моделі, форми освіти дорослих з урахуванням фахових запитів, індивідуальних потреб, компетентнісного (професійного, особистісного, соціального) досвіду фахівців;

- стимулювати учасників навчального процесу з метою досягнення високої якості педагогічної освіти, формування сталої акмеологічної позиції, здатності до виконання нових професійних ролей і функцій, упровадження освітніх інновацій у навчально-виховний процес тощо;

- готувати конкурентоспроможного на ринку освітніх послуг учителя-майстра, акмепрофесіонала, здатного до успішного вирішення завдань освітньої галузі, акме-орієнтованого самовдосконалення і самореалізації, розвитку педагогічної майстерності протягом життя;

- унормувати порядок надання можливості педагогічним працівникам отримати професійні кваліфікації відповідно до ринку праці, сформувати і вдосконалити професійно значущі компетентності [16, с. 18].

За Т. Черновою, педагогічний коучинг має особливості, що забезпечують його ефективність: здійснювана в рамках коучингових процедур взаємодія є розвивальною і виконує стимулювальну й підтримувальну функції. Стимулювальна функція полягає в активізації процесу пізнання і самопізнання, накопиченні досвіду пізнання себе у контексті професійної діяльності. Підтримувальна функція забезпечує супровід педагогічного працівника в розвитку професійної компетентності; кожне проведене заняття в рамках педагогічного коучингу включає три компоненти: початок заняття, основна частина заняття, підведення підсумків заняття. Початок заняття передбачає рефлексію досвіду, отриманого на попередньому занятті; узгодження цілей і завдань заняття, а також використання вправ, спрямованих на створення сприятливої емоційної атмосфери й установку на активну діяльність. Зміст основної частини заняття визначається цілями і завданнями конкретної теми. У процесі підведення підсумків вивчення теми аналізується ступінь досягнення поставлених завдань; обговорюється перспектива наступного заняття. Заняття побудовані так, що припускають, поряд із розглядом певного змісту, обговорення ціннісних засад професійної діяльності, актуальності й значущості професії на сучасному етапі розвитку суспільства; модульний підхід до організації структури змісту педагогічного коучингу, який дає змогу: розробити системну модель презентації змісту програми із урахуванням цілісності та автономності її структурних одиниць, забезпечити усвідомлений характер засвоєння інформації як на рівні мети, так і на рівні завдань, створити систему міжособистісної психолого-педагогічної взаємодії, засновану на інтеграції про-

цесу навчання, самостійної роботи в контексті програми навчальних дій [23, с. 254].

Нам імпонує визначення коучингу Л. Уїтворт, Г. Кімсі-Хаус, Ф. Сандал, які вважають, що коучинг – це свідомо створені партнерські стосунки, спрямовані на допомогу людині самореалізуватися, ефективно діяти і навчатися новому впродовж усього життя [19].

Тому особливою є місія тренера-коучера, а саме допомога людині розвиватися і бути готовою до змін, він стає своєрідним транспортним засобом, що допомагає особистості перейти, «переїхати» на вищий щабель розвитку.

Одним із важливих є факт наявності сертифікатів у тренерів-коучерів, що надає додаткову гарантію якості послуг і дозволяє орієнтуватися у тому, наскільки досвідчений коуч. Тому нікого не здивує тим, що працівники, наприклад, нашого Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського (ПОІППО) постійно навчаються на тренінгах. Дійсно, здатність навчатися швидше за інших, у наші дні є найважливішою конкурентною перевагою.

Наприклад, викладачі кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти ПОІППО є національними тренерами-коучерами для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які є асистентами вчителів закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням та (або) фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів відповідно до Концепції «Нова українська школа» (наказ МОН від 27.11.2018 №1305). Методисти ПОІППО брали участь у семінарі-тренінгу «НУШ: реалізація компетентнісного підходу у початковій школі (за науково-педагогічним проектом «Інтелект України»). Зазначений проект започатковано МОН України для впровадження у закладах загальної середньої освіти у 2016–2022 рр. Також брали участь у рефреш-тренінгу для регіональних координаторів і майстрів тренерів проекту DOCCU тощо [3].

На наш погляд, тренінг як метод навчання дорослих набуває все більшого поширення. Організація і проведення тренінгів – складна і трудомістка робота, яку може правильно побудувати команда тренерів-професіоналів закладів післядипломної освіти, яка зацікавлена у проведенні різних тренінгів, що сприятимуть підвищенню кваліфікації педагогічних працівників, їхньому професійному зростанню та розвитку професійної компетентності у міжетапний період. Наприклад, кафедра педагогічної майстерності та інклюзивної освіти ПОІППО успішно проводить тренінг-курси підвищення кваліфікації «Принципи розвитку інноваційної діяльності педагогічного колективу» для педагогічних працівників окремого закладу освіти на їхній базі [1; 2; 3].

Вважаємо, що тренінг-курси – це педагогічний коучинг, який є процесом співпраці і спрямований на сприяння саморозвитку особистості шляхом осмислення власної діяльності, рефлексивного застосування знань і вмінь. Дотримуємося думки, що використання педагогічного коу-

чингу є важливою дією формування та розвитку професійної компетентності педагога. Коучингова компетентність дозволяє йому розвивати уявлення про себе як суб'єкта професійної діяльності, формувати потребу у професійному самовдосконаленні впродовж життя.

Висновки. Отже, педагогічний коучинг – це ефективний феномен освітнього процесу, побудований на вмотивованій взаємодії. При цьому педагог-коуч створює спеціальні умови, спрямовані на розкриття особистісного потенціалу учня, студента з метою досягнення ним значних для нього цілей в оптимальні терміни, в окресленій освітній галузі. Використання педагогічного коучингу є одним із можливих напрямів розвитку професійної компетентності фахівців, що дає їм змогу не тільки вдосконалювати власну професійну діяльність, а й розвивати уявлення про себе як суб'єкта професійної діяльності, формувати потребу у професійному самовдосконаленні впродовж життя, досконало вести соціальний діалог, сприяти розвитку соціального партнерства.

Перспективним було б дослідити методологічні принципи застосування педагогічного коучингу в інститутах післядипломної педагогічної освіти. Теоретичний аналіз і практичне розроблення таких принципів зробили б коучинг-технологію доступнішою в освітньому контексті.

Список використаних джерел

- Білик Н. І. Самопроекування розвитку професіоналізму фахівця в системі підвищення кваліфікації регіону. *Теорія та методика управління освітою* : електрон. фах. видання. 2010. № 5. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11bilhq.pdf>.
- Білик Н. І. Теоретичні і методичні засади управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Черкаський нац. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси : Бізнес-інновац. центр Черкаського нац. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького, 2016. 40 с.
- Білик Н. І. Тренінг як ефективний метод організації навчання дорослих у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи* : монографія. Київ ; Харків : Ін-т освіти дорослих НАПН України імені І. Зязюна, Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди, 2020. С. 329–335.
- Борова Т. А. Концепція освітнього коучингу. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2011. № 12. С. 12–14.
- Відалацька О. С. Педагогічний коучинг як технологія професійного розвитку керівника позашкільної освіти : метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Наук.-метод. відділ ЦДЮТ, 2018. 54 с.
- Голіяд І. С., Чернова Т. Ю. Роль коучингової компетентності педагога у розкритті потенціалу суб'єкта освітнього процесу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 13 : Проблеми трудової та професійної підготовки* : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 8. С. 20–25.
- Голіяд І. С., Чернова Т. Ю. Філософія педагогічного коучингу. *Молодь і ринок*. 2016. № 3. С. 106–112.
- Горук Н. М. Коучинг як ефективна технологія формування самоосвітньої компетентності студентів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2015. № 11. С. 99–104.
- Коновальчук М. Коучинг як ефективна технологія надання освітніх послуг у педагогічних ВНЗ. URL: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2016_05_19_20/sekcija_6_socialno_gumanitarni_nauki/kouching_jak_efektiva_tekhnologija_nadannja_osvitnikh_poslug_u_pedagogichnikh_vnz/48-1-0-998.
- Кузан Г., Гордієнко Н. Освітній коучинг як інноваційна технологія професійної підготовки фахівців соціальної та соціально-педагогічної сфери у вищій школі. *Молодь і ринок*. 2019. № 3 (170). С. 81–85. URL: mir.dspu.edu.ua.
- Нежинська О. О., Тименко В. М. Основи коучингу : навч. посіб. Київ ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. 220 с.

- Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczija.pdf>.
- Петренко О. Педагогічний коучинг у діяльності вчителя в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа». *Нова педагогічна думка*. 2018. № 1 (93). С. 62–66.
- Поберецька Г. Г. Коучинг як педагогічна технологія студентоцентричного навчання у ВНЗ. *Технологія і техніка друкарства*. 2017. № 4 (58). С. 99–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Titd_2017_4_14.
- Савчук Б., Білавіч Г. Феномен коучингу в зарубіжному дискурсі. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 2 (102). С. 7–11.
- Сидоренко В. В. Педагогічний коучинг як інноваційна технологія науково-методичного супроводу професійно-особистісного розвитку вчителя в системі післядипломної освіти. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. 2014. № 3 (14). С. 13–19.
- Степикіна Т. В. Метод коучингу в системі шкільної освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 22 (257). Ч. IV. С. 84–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22%284%29_14.
- Сурмяк Ю., Кудрик Л. Педагогічний коучинг у підготовці студентів-психологів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 187–198.
- Уитворд Л., Кимси-Хауз Г., Сандал Ф. Коактивний коучинг : учебник / пер. с англ. Москва : Изд-во Центра поддержки корпорат. управления и бизнеса, 2004. 360 с.
- Ушмарова В. В. Практика реалізації коуч-технології в процесі формування готовності вчителів початкових класів до роботи з обдарованими учнями. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 48. С. 241–247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_48_34.
- Фарина А. С., Єрко Г. І., Галан О. М., Ковальчук І. Л., Казмірчук О. А., Курчаба О. Є. Педагогічний коучинг в сучасному освітньому закладі. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2019. № 20 (6). URL: <https://director.npu.edu.ua/index.php/dslg/article/view/260>.
- Хмельницька С. Коучинг як сучасна технологія підвищення ефективності навчального процесу. *Молодий вчений*. 2017. № 6. С. 315–319. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_6_73.
- Чернова Т. Ю. Педагогічний коучинг в розвитку управлінської компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів. *Управління розвитком професійно-технічної освіти в сучасних умовах: теорія і практика* : монографія / [Г. В. Єльнікова [та ін.] ; за ред. В. І. Свистун. Київ : «НВП Поліграфсервіс», 2014. С. 245–255.
- ICF Credential – International Coach Federation. URL: <https://coachfederation.org/icf-credential>.

References

- Bilyk, N. I. (2010). Samoproektuvannia rozvytku profesionalizmu fakhivtsia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii rehionu [Self-design of professional development of a specialist in the system of professional development of the region]. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu [Theory and methods of education management]*, 5. Retrieved from <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11bilhq.pdf> [in Ukrainian].
- Bilyk, N. I. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady upravlinnia adaptivno-pedahohichnym proektuvanniam rehionalnykh osvitnikh system pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv [Theoretical and methodical bases of management of adaptive and pedagogical designing of regional educational systems of advanced training of pedagogical workers]*. (Extended abstract of D diss.). Cherkasy [in Ukrainian].
- Bilyk, N. I. (2020). Treninh yak efektyvnyi metod orhanizatsii navchannia doroslykh u systemi pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv [Training as an effective method of organizing adult education in the system of professional development of teachers]. In *Osvita doroslykh: svitovi tendentsii, ukraïnski realii ta perspektyvy [Adult education: world trends, Ukrainian realities and prospects]*: monohrafiia (pp. 329–335). Kyiv; Kharkiv: In-t osvity doroslykh NAPN Ukrainy imeni I. Ziaziuna, Khark. nats. ped. un-t imeni H. S. Skovorody [in Ukrainian].
- Borova, T. A. (2011). Kontseptsiiia osvitnoho kouchynhu [Educational coaching concept]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu [Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sports]*, 12, 12–14 [in Ukrainian].
- Vidlatska, O. S. (2018). *Pedahohichnyi kouchynh yak tekhnolohiia profesiinoho rozvytku kerivnyka pozashkilnoi osvity [Pedagogical coaching as a technology of professional development of the head of out-of-school education]*: metod. posib. Kamianets-Podilskyi: Nauk.-metod. viddil TsDlUT [in Ukrainian].
- Holiad, I. S., & Chernova, T. Yu. (2017). Rol kouchynhovoï kompetentnosti pedahoha u rozkrytti potentsialu sub'iehta osvitnoho protsesu [The role of teacher coaching competence in unlocking the potential of the subject of the

- educational process]. In *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 13: Problemy trudovoi ta profesiinoi pidhotovky [Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov. Series 13: Problems of labor and vocational training]* (Is. 8, pp. 20-25): zb. nauk. prats. Kyiv [in Ukrainian].
7. Holliad, I., & Chernova, T. (2016). Filosofia pedahohichnoho kouchynhu [Philosophy of pedagogical coaching]. *Molod i rynek [Youth and the market]*, 3, 106-112 [in Ukrainian].
 8. Horuk, N. M. (2015). Kouchynh yak efektyvna tekhnolohiia formuvannya samoosvitnoi kompetentnosti studentiv [Coaching as an effective technology for the formation of self-educational competence of students]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia [Problems of modern teacher training]*, 11, 99-104 [in Ukrainian].
 9. Konovalchuk, M. *Kouchynh yak efektyvna tekhnolohiia nadannia osvityvni posluh u pedahohichnykh VNZ [Coaching as an effective technology for providing educational services in pedagogical universities]*. Retrieved from http://econf.at.ua/publ/konferencija_2016_05_19_20/sekcija_6_socialno_gumanitarni_nauki/kouching_jak_efektiva_tekhnologija_nadannja_osvitnikh_poslug_u_pedagogichnykh_vnz/48-1-0-998 [in Ukrainian].
 10. Kuzan, H., & Hordienko, N. (2019). Osvitni kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv sotsialnoi ta sotsialno-pedahohichnoi sfery u vyshchii shkoli [Educational coaching as an innovative technology for professional training of social and socio-pedagogical specialists in higher education]. *Molod i rynek [Youth and the market]*, 3 (170), 81-85. Retrieved from mir.dspu.edu.ua [in Ukrainian].
 11. Nezhynska, O. O., & Tymenko, V. M. (2017). *Osnovy kouchynhu [Basics of coaching]: navch. posib. Kyiv; Kharkiv: TOV "DISA PLiUS"* [in Ukrainian].
 12. *Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoi shkoly [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform]*. Retrieved from <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczija.pdf> [in Ukrainian].
 13. Petrenko, O. (2018). Pedahohichni kouchynh u diialnosti vchytelia v konteksti realizatsii Kontseptsii «Nova ukrainska shkola» [Pedagogical coaching in the activities of teachers in the context of the implementation of the Concept «New Ukrainian School»]. *Nova pedahohichna dumka [New pedagogical thought]*, 1 (93), 62-66 [in Ukrainian].
 14. Poberezska, H. H. (2017). Kouchynh yak pedahohichna tekhnolohiia studentotsentrychnoho navchannia u VNZ [Coaching as a pedagogical technology of student-centered education in higher education]. *Tekhnolohiia i tekhnika drukarstva [Printing technology and technique]*, 4 (58), 99-107. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Titd_2017_4_14 [in Ukrainian].
 15. Savchuk, B., & Bilavych, H. (2020). Fenomen kouchynhu v zarubizhnomu dyskursi [The phenomenon of coaching in foreign discourse]. *Nova pedahohichna dumka [New pedagogical thought]*, 2 (102), 7-11 [in Ukrainian].
 16. Sydorenko, V. V. (2014). Pedahohichni kouchynh yak innovatsiina tekhnolohiia nauково-metodychnoho suprovodu profesiino-osobystynoho rozvytku vchytelia v systemi pislidyplomnoi osvity [Pedagogical coaching as an innovative technology of scientific and methodological support of professional and personal development of a teacher in the system of postgraduate education]. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny [Scientific treasury of education of Donetsk region]*, 3 (14), 13-19 [in Ukrainian].
 17. Stepykina, T. V. (2012). Metod kouchynhu v systemi shkilnoi osvity [The method of coaching in the school system]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky [Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical sciences]*, 22 (257), IV, 84-90. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22%284%29_14 [in Ukrainian].
 18. Surmiak, Yu., & Kudryk, L. (2016). Pedahohichni kouchynh u pidhotovtsi studentiv-psykholohiv [Pedagogical coaching in the training of student psychologists]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vntrishnikh sprav [Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs]*, 1, 187-198 [in Ukrainian].
 19. Uitvord, L., Kimsi-Khauz, G., & Sandal, F. (2004). *Koaktivnyi kouching [Coactive coaching]: uchebnyk. Moskva: Izd-vo Tcentra podderzhki korporat. upravleniia i biznesa* [in Russian].
 20. Ushmarova, V. V. (2016). Praktyka realizatsii kouch-tekhnolohii v protsesi formuvannya hotovnosti vchyteliv pochatkovykh klasiv do roboty z obdarovanyimi uchniamy [The practice of implementing coach technology in the process of forming the readiness of primary school teachers to work with gifted students]. *Pedahohika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools]*, 48, 241-247. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2016_48_34 [in Ukrainian].
 21. Faryna, A. S., Yerko, H. I., Halan, O. M., Kovalchuk, I. L., Kazmirchuk, O. A., & Kurchaba, O. Ye. (2019). Pedahohichni kouchynh v suchasnomu osvitnomu zakladi [Pedagogical coaching in a modern educational institution]. *Dyrektor shkoly, litseiu, himnazii [Director of school, lyceum, gymnasium]*, 20 (6), Retrieved from <https://director.npu.edu.ua/index.php/dslg/article/view/260> [in Ukrainian].
 22. Khmelnytska, S. (2017). Kouchynh yak suchasna tekhnolohiia pidvyshchennia efektyvnosti navchalnoho protsesu [Coaching as a modern technology to increase the efficiency of the educational process]. *Molodyi vchenyi [A young scientist]*, 6, 315-319. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_6_73 [in Ukrainian].
 23. Chernova, T. Yu. (2014). Pedahohichni kouchynh v rozvytku upravlinskoj kompetentnosti kerivnykiv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv [Pedagogical coaching in the development of managerial competence of heads of vocational schools]. In V. I. Svystun (Ed.), *Upravlinnia rozvytkom profesiino-tekhnichnoi osvity v suchasnykh umovakh: teoriia i praktyka [Management of the development of vocational education in modern conditions: theory and practice]: monohrafiia* (pp. 245-255). Kyiv: "NVP Polihrafservis" [in Ukrainian].
 24. *ICF Credential – International Coach Federation*. Retrieved from <https://coachfederation.org/icf-credential>.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 12.10.2020